

MASARYKOVA UNIVERZITA

Dějiny právního myšlení

Přednáška I.

Úvod do kursu – dělení disciplíny filosofie práva

Uvažování o podstatě práva

- V jaké podobě se právo objevuje a jaké prvky právo vytvářejí a jak se do výsledné podoby práva skládají?
- Jak jsou normy, jejichž obsah má specifický význam, spojeny se skutečným světem?
- Jak právo získává správnost nebo legitimitu?

Otázky provázející právní filosofii (H.L.A. Hart)

- ❏ Jak se právo liší od příkazů podložených hrozbami a jak se k nim vztahuje?
- ❏ Co jsou to pravidla a do jaké míry je právo nutné s nimi spojovat?
- ❏ Jak se právní povinnost liší od mravní povinnosti?

Okruhy zájmu

- ontologie práva
- noetika / gnoseologie práva
- právní axiologie

Okruhy zájmu – ontologie práva

ONTOLOGIE PRÁVA

Učení o základních prvcích jsoucího nebo o způsobu bytí předmětů určitého okruhu.

BYTÍ PRÁVA

Filosoficko-právní bádání, které usiluje o základní charakteristiku každého právního řádu (nebo systému).

Co to vlastně je právo? H.L.A. Hart: „**Co je právo?**“

Zkoumá podstatu práva → řadí právo do stupňovité výstavby reálného světa, určuje jeho místo; řeší základní otázky platnosti a závaznosti.

Ontologie práva

- Jak rozpoznáme právo?
- Jsou to pozitivní normy?
 - Je podstatná účinnost (efektivnost) právní normy?
 - Vnější aspekty účinnosti
 - Vnitřní aspekty účinnosti
 - Je podstatný způsob vydávání a příslušná procedura?
- Jsou to normy vyplývající z jiného systému?
 - Právní normy mají přirozenou příčinu a zdroj v jednání soudců, ale i lidí ve vzájemné interakci.

Ontologie práva

Je založena na antropologických úvahách (O. Weber)

- člověk je jednající bytost
- člověk je společenská bytost
- člověk tvoří instituce

Okruhy zájmu – noetika práva

NOETIKA / GNOSEOLOGIE PRÁVA

Poznání práva a pravdivost práva

Je možné dospět k pravdě?

Můžeme ve vztahu k právu používat termín pravdivost?

Má smysl hledat pravdivý popis okolního světa při řešení právních otázek?

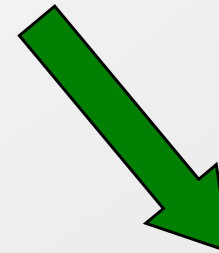
Gnoseologie práva

- Jak poznat právní pravidlo?
- Jaká jazyková forma je mu vlastní?
- Jak se liší příkaz práva od příkazu ozbrojence mířícího pistolí?
- Je možné platnost práva připodobnit k pravdivosti výpovědi?

Zkoumá materiální podmínky právního poznávání → jednotlivé noetické kategorie se v podstatě kryjí s kategoriemi ontologickými.

Okruhy zájmu – právní axiologie

Právní axiologie

Učení o hodnotách, jejich povaze a vztazích, které je provázejí.

PROBLÉM SPRAVEDLNOSTI

- objasňování kategorií „spravedlnost“ a „nespravedlnost“
- typologie problémů spravedlnosti
- rozvíjení argumentačních schémat pro řešení problémů spravedlnosti

Právní axiologie

- Co je mírou spravedlnosti?
 - Právní řád?
 - Jednání člověka?
- Existuje stabilní pojem spravedlnosti?
 - Lze dokázat, co je spravedlivé?
- Existuje jistota v tom, co je „skutečně“ spravedlivé?
- Existuje univerzální „vědomí spravedlnosti“?

Program přednášek

- Positivismus vs. iusnaturalismus I.
- Positivismus vs. iusnaturalismus II.
- Konstruktivní metafyzika aneb imperativ nezměnitelnosti materiálního jádra ústavy
- Účel práva a účely v právu
- Právní normy: kontexty filosofické
- Právní principy
- Zásada proporcionality: variabilita její struktury
- Kategorie pravdivosti v normativním myšlení
- Právní jazyk a právní hermeneutika
- Interpretace a argumentace v právu
- Problém spravedlnosti I.
- Problém spravedlnosti II.